

Plenum

Måndag 15.6.2026 kl. 16.25—22.51

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s förordning som gäller gränsöverskridande elektronisk identifiering, betrodda tjänster och europeisk digital identitet

Regeringens proposition RP 17/2026 rd
Utskottets betänkande FvUB 15/2026 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 7 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger förvaltningsutskottets betänkande FvUB 15/2026 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Den allmänna debatten börjar. — Presentationsanförande, utskottets ordförande, ledamot Peltokangas, varsågod.

Debatt

20.24 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdotetun lainsäädännön taustalla on kyse Euroopan unionin niin sanotun eIDAS-asetuksen muutoksesta. Sähköisten tunnistusvälineiden ilmoittamista sekä luottamuspalveluja, kuten sähköinen allekirjoitus tai sähköinen leima, koskeva sääntely on jo pääosin sisällytynyt alkuperäiseen eIDAS-asetukseen. Keskeisin asetukseen tehty muutos on eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa koskevan lainsäädännön lisääminen asetukseen — nyt mennään mielenkiintoisille vesille. Lompakko on lähtökohtaisesti mobiililaitteessa toimiva sovellus, jonka avulla käyttäjä voi tunnistautua sähköisesti, hallinnoida itseään koskevia henkilötietoja sähköisten todistusten avulla sekä tehdä hyväksytyyn sähköisen allekirjoituksen.

EIDAS-asetus on sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta, mutta se jättää eräissä asioissa jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa tai edellyttää kansallista täydentävää lainsäädäntöä. Näistä on tässä lainsäädännössä pääosin kyse. Jäsenvaltioiden on esimerkiksi nimettävä valvova viranomainen ja keskitetty yhteyspiste, säädettävä asetuksen rikkomisesta luottamuspalvelujen tarjoajille määrättävistä seuraamusmaksuista ja säädettävä lompakon tarjoamisen mahdollistavista tehtävistä.

Tässä suhteessa keskeinen on 1. lakiehdotus eli laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista, jäljempänä tämä eIDAS-laki. Siinä säädetään muun muassa Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi tarjota lompakko Suomessa. Lompakoita voivat lisäksi tarjota myös yksityisen sektorin toimijat. Lompakon tarjoaminen säädetään Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi markkinapuutetilanteen vuoksi. Esityksen valmistelun yhteydessä laaditun selvityksen mukaan tarjolle ei tulisi määrääjässä sellaisia lompakoita, jotka täyttäisivät muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset. Esityksessä todetaan, että

Punkt i protokollet PR 67/2026 rd

valtion tuki- ja kilpailulainsäädäntöä ei sovelleta Digi- ja väestötietoviraston toimintaan niin kauan kuin markkinapuute lompakoiden tarjoamisessa jatkuu. Markkinapuutteen poistuttua valtion tuki- ja kilpailulainsäädäntöä sovelletaan myös DVV:n lompakon tarjoamiseen. Lompakon tarjoamiseen liittyvää markkinakehitystä seurataan sen perusteella, mitkä lompakot ilmoitetaan Suomesta Euroopan komissiolle.

Arvoisa rouva puhemies! Digi- ja väestötietovirasto myöntää luonnolliselle henkilölle lompakkoon myös henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat tunnistetiedot väestötietojärjestelmään perustuen. Patentti- ja rekisterihallitus myöntää vastaavat tiedot oikeushenkilöille. Liikenne- ja viestintävirasto puolestaan ylläpitää eIDAS-asetuksen edellyttämällä tavalla rekisteriä lompakon luottavista osapuolista eli niistä asiointipalveluista, joissa lompakkoa voi käyttää. Lisäksi se on jatkossakin eIDAS-asetuksen valvova viranomainen, ja laissa säädetään tähän tehtävään liittyvistä toimivaltuuksista, kuten tiedonsaantioikeudesta. Virasto voi myös määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja luottamuspalvelun tarjoajille asetuksessa säädettyjen vaatimusten vastaisesta toiminnasta.

Esitykseen sisältyvässä 3. lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta. Digitaalinen henkilöllisyystodistus on ensimmäinen lompakon kanssa yhteensopiva sähköinen todistus Suomessa. Sen myöntää poliisi tai muu passi- ja henkilökorttilupaviranomainen. Oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen syntyy jatkossa passin tai henkilökortin myöntämisen yhteydessä. Hallintovaliokunta toteaa myös, että henkilökorttilain ja passilain muuttamista koskeviin lakiehdotuksiin sisältyy siirtymäsäännökset, joilla luodaan oikeus saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus myös ennen lain voimaantuloa myönnettyillä asiakirjoilla.

Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan viranomaisille määrätävistä seuraamusmaksuista ja ne bis in idem -kiellosta tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon. Hallintovaliokunta viittaa näiltä osin 1. lakiehdotuksen 48 §:ään tekemiinsä muutosehdotuksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta pitää myönteisenä, että ehdotuksella parannetaan myös lasten ja nuorten mahdollisuuksia hoitaa itseään koskevia asioita sähköisesti. Lompakon voi ottaa itsenäisesti käyttöön 13-vuotias. Tätä nuorempikin voi ottaa lompakon käyttöön huoltajan suostumuksella. Lompakkoon tallennettujen sähköisten todistusten avulla lapsi tai nuori voi todistaa olevansa esimerkiksi alle 18-vuotias tai yli 13-vuotias ilman, että tarkka syntymäaika tai muut henkilötiedot paljastuvat. Sääntely parantaa alaikäisten suojelua sähköisissä palveluissa, helpottaa ikärajavaltontaa sekä edistää lasten turvallista sähköistä asiointia.

Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten hallintovaliokunta käsittelee eIDAS-asetuksen sääntelyä myös liittyen vammaisten mahdollisuuteen käyttää lompakkoa. Hallintovaliokunta katsoo myös, että vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen asioinnin turvaamiseksi lompakon saavutettavuutta ja käytettävyyttä tulee seurata ja arvioida.

Muutetun eIDAS-asetuksen mukaisesti lompakon käyttö on vapaaehtoista. Esityksen vaikutusten on arvioitu riippuvan osin siitä, kuinka yleistä lompakon käyttöönotto tulee olemaan, ja toisaalta siitä, kuinka paljon asiointipalvelut mahdollistavat lompakolla ja sähköisillä todistuksilla asioimista palveluissaan. Esityksen mukaan lompakon ei ainakaan lyhyellä aikavälillä arvioida muuttavan kuluttajan näkökulmasta merkittävästi sitä, miten

Punkt i protokollet PR 67/2026 rd

sähköisiin asiointipalveluihin tunnistaudutaan, sillä myös nykyiset vahvat sähköiset tunnistusvälineet säilyvät käytössä lompakon rinnalla.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä, arvoisa rouva puhemies, ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin. Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 17/2026 vp sisältyvät 3.—5., 7.—18. ja 20.—30. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna esitykseen sisältyvät 1., 2., 6. ja 19. lakiehdotuksen.

Hallintovaliokunnan mietintö oli tällä kertaa yksimielinen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Ja nyt edustaja Hänninen.

20.32 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tunnistettava henkilöllisyys on turvallisen arjen perusta. Henkilöllisyys on myös asia, joka on meille jokaiselle kaikkein tärkeintä. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain kokonaisuudesta, joka täydentää teknisiä muutoksia sähköistä asiointia koskevaan käytäntöön. Kyse on paljon tärkeämmästä, nimittäin uudesta tavasta osoittaa henkilöllisyys turvallisesti, luotettavasti ja yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopassa.

Jatkossa kaikki EU:n jäsenmaat veloitetaan tarjoamaan eurooppalainen digitaalinen tapa todentaa henkilöllisyys puhelimella yhtä luotettavasti kuin nykyiset vahvan sähköisen tunnistamisen välineet. Tällaiseen lompakkoon voitaisiin liittää myös muita henkilöön liittyviä vahvistettuja tietoja, kuten ajo-oikeus tai tutkintotiedot. Näin lain myötä syntyvä järjestelmä mahdollistaisi siitä tulevaisuuden asiointivälineen myös laajemmin viranomaispalveluissa ja muussa yksityiselämässä.

Arjen turvallisuus syntyy siitä, että asiointi on helppoa. Juuri tällaiset uudet tavat toimia vahvistavat arjen turvallisuutta, kun ne luodaan huolellisesti ja vahvoiksi. Digitaaliset järjestelmät eivät saa altistaa meille tärkeimpiä tietoja, kuten henkilöllisyyttämme, uuden ajan vaaroille.

Arvoisa puhemies! Toimiakseen luotettavalla tavalla tämä esitys vaatii myös uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, joka olisi järjestelmän kautta käytettävä viranomaisen myöntämä sähköinen asiakirja. Se perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin, joten sen luotettavuus olisi samalla tasolla kuin nykyisten fyysisten asiakirjojen. Tämä antaisi ihmisille mahdollisuuden todistaa henkilöllisyytensä myös ilman muovikorttia, mikä lisää arjen asioinnin helppoutta. Huomiota on kuitenkin annettava myös sille, että sähköisten palvelujen kehittämistä ei tule jarruttaa. Vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta on parannettava entisestään ja digitaalisen järjestelmän turvallisuus taattava.

Tällä esityksellä vahvistetaan vaatimuksia tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuudesta sekä mahdollistetaan passin tai henkilökortin voimassaolon tarkistaminen velvoittavammin kuin nykyisin, mikä myös ehkäisee identiteettivarkauksia ja verkkorikollisuutta. Siksi tämä esitys on selkeä, toimiva turvallisen arjen puolesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Punkt i protokollet PR 67/2026 rd

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—30 i proposition RP 17/2026 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.